

Llenguatges documentals II

Manela Juncà Campdepadrós

PID_00193274

Material docent de la UOC

Manela Juncà Campdepadrós

Llicenciada en Geografia i Història, postgrau en Informació i documentació a l'empresa. El seu àmbit de treball es desenvolupa en la creació de sistemes d'informació tant a l'Administració pública (Xarxa d'Arxius Històrics Comarcals i Arxiu Nacional de Catalunya) com a l'empresa (Comitè Olímpic de Barcelona 1992), centres privats, ajuntaments, etc. En paral·lel exerceix com a docent a la Universitat Oberta de Catalunya i puntualment a la Universitat de Girona. Les àrees d'interès són els llenguatges documentals i les fonts d'informació.

L'encàrrec i la creació d'aquest material docent han estat coordinats per la professora: Mercè Vàzquez Garcia (2012)

Primera edició: setembre 2012
© Manela Juncà Campdepadrós
Tots els drets reservats
© d'aquesta edició, FUOC, 2012
Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona
Disseny: Manel Andreu
Realització editorial: Eureka Media, SL
Dipòsit legal: B-19.375-2012

Els textos i imatges publicats en aquesta obra estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada (BY-NC-ND) v.3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los i transmetre'ls públicament sempre que en citeu l'autor i la font (FUOC. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya), no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

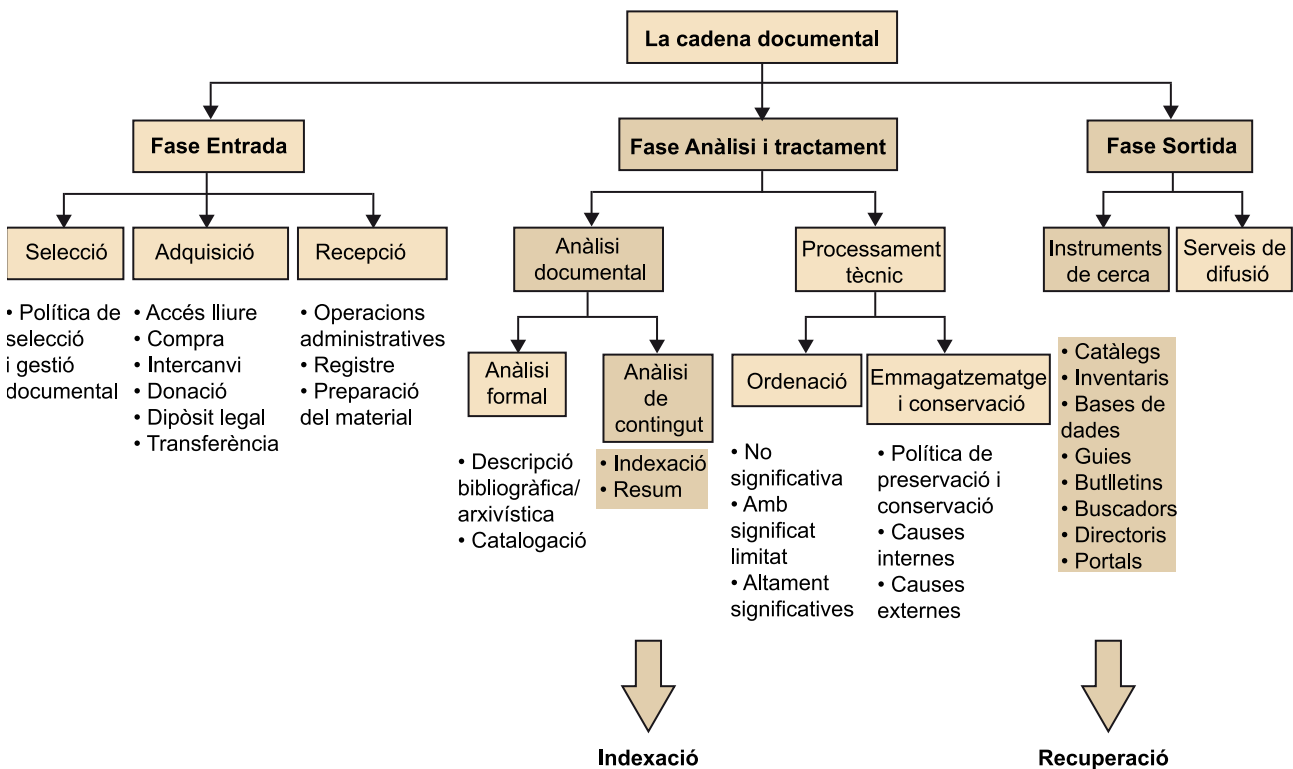
Introducció

Un llenguatge documental és un vocabulari de termes en llenguatge natural o un sistema artificial de signes normalitzats que facilita la representació del contingut dels documents. Les funcions principals d'un llenguatge documental són indexar el contingut dels documents i permetre'n la recuperació a partir del camp matèria.

Hi ha sis llenguatges documentals:

- 1) Els sistemes de classificació
- 2) Les llistes d'encapçalaments de matèria
- 3) Les llistes d'autoritats
- 4) Els tesaurus
- 5) Les llistes de descriptors lliures
- 6) Les llistes de paraules clau o indexació automàtica

Els llenguatges formen part de la cadena documental, que és el conjunt d'operacions i tècniques que s'apliquen a la col·lecció o fons documental d'un servei d'informació i documentació (SID) i que comprenen les fases d'entrada, anàlisi i tractament i difusió. Concretament, formen part de la fase anàlisi i tractament per a indexar i de la fase instruments de cerca per a recuperar.

En els mòduls següents es tracten cada un dels llenguatges, tant en la indexació com en la recuperació, amb la finalitat de descriure'n els usos actuals tant en col·leccions editades com en entorns web.

Objectius

Els objectius que ha d'assolir l'estudiant amb aquest mòdul didàctic són els següents:

1. Expressar-se amb propietat quant a les fases d'indexació i recuperació, termes d'indexació i tipologies dels llenguatges documentals.
2. Reconèixer el llenguatge o la combinació de llenguatges que indexen una font d'informació per a fer cerques més precises.
3. Avaluar la qualitat de la indexació quant al llenguatge documental, el professional que indexa i el resultat o indexació.
4. Avaluar la qualitat de la recuperació quant a les taxes d'exhaustivitat, precisió, silenci i soroll.
5. Identificar el paper dels llenguatges documentals en la millora de les taxes que avaluen la indexació i la recuperació.
6. Practicar la indexació amb els llenguatges documentals controlats.
7. Conèixer l'estat actual de cada llenguatge documental i les línies d'investigació futures.
8. Aprendre a recuperar amb llenguatges documentals controlats.
9. Recuperar amb destresa amb llenguatges lliures i naturals al Web.
10. Adquirir prou elements de judici i coneixement per poder estar al corrent de les noves investigacions que vagin sorgint en l'entorn dels llenguatges documentals i el Web semàntic.

Continguts

Mòdul didàctic 1

Llenguatges documentals: indexació, recuperació i avaluació

Manela Juncà Campdepadrós

1. Els llenguatges documentals en el procés d'indexació i recuperació
2. Avaluació de la indexació i la recuperació

Mòdul didàctic 2

Sistemes de classificació, llistes d'encapçalaments de matèria i llistes d'autoritats

Manela Juncà Campdepadrós

1. Classificació i recuperació amb sistemes de classificació
2. Indexació i recuperació amb llistes d'encapçalaments de matèria i llistes d'autoritats

Mòdul didàctic 3

Tesaurus, llista de descriptors lliures i indexació automàtica

Manela Juncà Campdepadrós

1. Indexació i recuperació amb tesaurus
2. Indexació amb llistes de descriptors lliures: etiquetes i indexació social
3. Indexació automàtica

Bibliografia

Aitchison, J.; Gilchrist, A.; Bawden, D. (2000). *Thesaurus construction and use: a practical manual* (4a. ed.). Chicago: Fitzroy Dearborn.

Benito, M. (1999). *El sistema de clasificación decimal universal: manual de aprendizaje*. Madrid: Taranco.

Codina, L.; Marcos, M. C.; Pedraza, R. (2009). *Web semàntica y sistemas de información documental*. Gijón: Trea.

Currás, E. (2005). *Ontologías, taxonomía y tesauros: manual de construcción y uso*. Gijón: Trea.

Díez Carrera, C. (1999). *Técnicas y régimen de uso de la CDU (Clasificación Decimal Universal)* (134 pàg.). Gijón: Trea ("Biblioteconomía y Administración Cultural", 26).

Gil Leiva, I. (2008). *Manual de indización. Teoría y práctica*. Gijón: Ediciones Trea ("Biblioteconomía y Administración Cultural", 193).

Gil Urdiciain, B. (2004). *Manual de lenguajes documentales*. Gijón: Ediciones Trea ("Biblioteconomía y Administración Cultural", 106).

Gómez Díaz, R. (2005). *La Lematización en español: una aplicación para la recuperación de información*. Gijón: Trea.

Lambe, P. (2007). *Organising knowledge : taxonomies, knowledge and organisational effectiveness*. Oxford, RU: Chandos.

Lancaster, F. W. (1995). *Indización y resumen: teoría y práctica*. Buenos Aires: EB Publicaciones.

Lancaster, F. W. (2002). *El control del vocabulario en la recuperación de información*. València: Universitat de València.

Maniez, J. (1992). *Los lenguajes documentales y de clasificación: concepción, construcción y utilización en los sistemas documentales*. Madrid: Pirámide / Fundación Germán Sánchez Ruipérez.

Martínez Tamayo, Ana María; Valdez, Julia C. (2008). *Indización y clasificación en bibliotecas*. Buenos Aires: Alfagrama.

McIlwaine, I. C. (2003). *Clasificación Decimal Universal. Guía para uso de la CDU*. Madrid: AENOR.

Moreno, L. M.; Borgoños, M. D. (2002). *Teoría y práctica de la Clasificación decimal universal (CDU)*. Gijón: Ediciones Trea ("Biblioteconomía y Administración Cultural", 30).

Naumis, C. (2007). *Los tesauros documentales y su aplicación en la información impresa, digital y multimedia*. Mèxic: Alfagrama,

Olson, H. A.; Boll, J. J. (2001). *Subject Analysis in Online Catalogs*. Englewood: Libraries Unlimited.

Slype, van G. (1991). *Los lenguajes de indización: concepción, construcción y utilización en los sistemas documentales*. Madrid: Pirámide / Fundación Germán Sánchez Ruipérez ("Biblioteca del Libro").

Revistes

ACM Transactions on Information Systems

Cataloging & Classification Quarterly

Documentation et Bibliothèques

El Profesional de la Información

Hipertext.net

Information Processing & Management

Information Retrieval

Journal of Documentation

Journal of Information Science

Journal of the American Society for Information Science and Technology

Knowledge Organization

Procesamiento del Lenguaje Natural

Manuais i normatives

Manuais AENOR (1997). *Métodos para el análisis de los documentos, determinación de su contenido y selección de los términos de indización*. Norma UNE 50-121-91. Madrid: AENOR.

Manuais AENOR (1994). "Norma UNE 50-113-92/1. Documentación e información. Vocabulario. Parte 1. Conceptos fundamentales". A: *Documentación: Normas fundamentales*. Madrid: AENOR.

Manuais AENOR (1997). "Documentación e información. Vocabulario. Parte 6: lenguajes documentales". A: *Revista Española de Documentación Científica*, Norma UNE-50-113/6 (ISO 5127/6), vol. 20, núm. 4, pàg. 417-436.

Manuais AENOR (2004). *Clasificación Decimal Universal (CDU): edición abreviada de la norma UNE 50001: 2000* (incluye las modificaciones de la Norma UNE 50001: 2004/1M. Traducció del Master Reference File realitzada pel Centre d'Informació i Documentació Científica (CINDOC) (adaptada per Rosa San Segundo Manuel). Madrid: AENOR.

Manuals AENOR (2004). *Clasificación Decimal Universal (CDU) de bolsillo* (adaptada per Rosa San Segundo Manuel). Madrid: AENOR.

NISO Z39.19 (2005). *Guidelines for the Construction, Format, and Management of Monolingual Controlled Vocabularies*.

NISO Z39.19 (2003). *Guidelines for the Construction, Format, and Management of Monolingual Thesauri*.

UNE-50-106 (ISO 2788-1986). *Documentación: Directrices para el establecimiento y desarrollo de tesauros monolingües* (1990). Asociación Española de Normalización y Certificación (AENOR).

UNE-50-125 (ISO 5964-1985). *Documentación: Directrices para la creación y desarrollo de tesauros multilingües* (1997). Asociación Española de Normalización y Certificación (AENOR).

